

Motion till riksdagen 2020/21:724

av **Staffan Eklöf m.fl. (SD)**

Det svenska jordbruket

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga berörda myndigheter ska genomföra EU-direktiv och tillämpa EU-förordningar på ett sätt som ger så goda konkurrensförutsättningar som möjligt för de landsbygdsnära näringarna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga berörda myndigheter ska ha förenklingsuppdrag och föreslå slopade regleringar på nationell nivå och EU-nivå samt bedöma konsekvenserna av förslagen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att företrädare som förhandlar om regler på EU-nivå ska få i instruktion att bedöma de positiva och negativa konsekvenserna för det svenska lantbruket av nya regler mycket tidigt i processen och verka för goda konkurrensförutsättningar för svenskt lantbruk och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att så långt det är möjligt verka för nationell beslutanderätt över jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den gemensamma jordbrukspolitiken ska vara utformad på ett sätt som passar svenska förhållanden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-reglerna bör ges flexibilitet för att inte lantbrukare ska drabbas hårt av oförutsägbara händelser som de inte kan påverka och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen vid förhandlingar om och implementering av de nya EU-gemensamma jordbruksreglerna bör verka för att möjliggöra ett inventeringsbaserat miljöstöd för biologisk mångfald samt att Jordbruksverket bör uppdras att utveckla ett sådant system och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den svenska självförsörjningsgraden för livsmedel i termer av kvantitativa mål och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utredning av livsmedelskedjans sårbarhet vid kriser och tydliggörande av ansvarsfördelningen för livsmedelsberedskapen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Jordbruksverket det samordnande ansvaret för uppbyggande och vidmakthållande av lager för jordbrukets insatsmedel och för jordbrukets produktionsberedskap i kris och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av reglerna för exploatering av jordbruksmark med syftet att säkerställa en fungerande avvägning mellan olika samhällsintressen och att underlätta begränsad byggnation på egen mark och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av plan- och bygglagen samt miljöbalken gällande eventuellt större befogenheter för länsstyrelserna att ingripa mot en kommunal plan när den avvägning mellan samhällsintressen som miljöbalken kräver vid exploatering av jordbruksmark inte har gjorts, med resultatet att jordbruksmark exploateras för annan markanvändning trots att andra alternativ finns, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en åkermarksinventering och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning om hur dagens system för bedömning och tillståndsgivning i fråga om organismer för biologisk bekämpning fungerar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de nuvarande insatserna för att bekämpa invasiva arter ska ökas och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa möjligheter för byalag och andra lokala föreningar som samlar bygden att söka medel för gemensam bekämpning av invasiva arter och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen vid förhandlingar om och implementering av de nya EU-gemensamma jordbruksreglerna bör arbeta för att möjliggöra miljöstöd för skötsel av övergångszoner mellan skogs- och jordbruksmark och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om främjandearbete för övergångszoner mellan skogs- och jordbruksmark och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våtmarksetablering och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om illegal handel med hotade arter och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska arbeta aktivt och skyndsamt för att uppfylla tidigare tillkännagivande om att ekologisk produktion ska främjas men ska utgå från marknadens efterfrågan snarare än att kvantitativa mål ska fastställas och tillkännager detta för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckling av nya koncept inom jordbruket, exempelvis mellanformer mellan konventionellt och ekologiskt jordbruk, bör uppmuntras och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte införa skatt på handelsgödsel och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa skatten på diesel för jord- och skogsbruksändamål till dansk nivå och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en djurvälståndersättning för mjölkkor på bete och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket bör arbeta för tidigare lagda och snabbare utbetalningar av direktstöd och miljöersättningar och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om vad ett statligt lån för att överbrygga karenstiden för att få ut sin andel i en mejerikooperation skulle innebära för bl.a. konkurrensen, prissättningen, vinstfördelningen och lönsamheten i näringen och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge SVA i uppdrag att utreda dagens sjukdomsincidens, behandling och dödlighet i husdjursbesättningar kopplat till gällande regler och policyer för antibiotikaanvändning och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett statligt stöd för medfinansiering av avbyttjänster för animalieproducenter kan utformas och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett pilotprojekt med statligt stöd för medfinansiering av avbyttjänster bör införas och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om kvinnor har samma möjlighet som män att bli jordbrukare och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt berörda myndigheter att samverka och medverka till förbättrad konkurrenskraft inom livsmedelssektorn och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja exporten av svenska livsmedel genom att prioritera arbetet med lands- och anläggningsgodkännanden och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja livsmedelsföretagen med kompetensutveckling när det gäller export och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa kompetensförsörjningen för de areella näringarna genom att anpassa utbildningarna mer efter näringarnas behov, särskilt i fråga om bristyrken, och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska stödja satsningar på innovation och utveckling inom jordbrukssektorn och tillkännager detta för regeringen.

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga medel i högre utsträckning ska riktas till behovsdriven forskning och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Formas och SLU att tydligare redovisa vilka andelar av forskningen som går till behovsdriven forskning samt vilka behov denna forskning svarar mot och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket ska ges i uppdrag att försöka få till stånd förenklade förfaranden under direktiv 2001/18/EG för grödor med de mest okomplicerade genomredigeringarna och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska arbeta aktivt och skyndsamt på EU-nivå för att uppfylla 2019 års tillkännagivande om att verka för en moderniserad och teknikneutral gentekniklagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU-lagstiftningen för genetiskt modifierade växter ska tillåta medlemsstater att utfärda nationella godkännanden för utsläppande på marknaden, så länge den aktuella medlemsstaten kan visa att växterna inte riskerar att släppas ut på marknaden i andra EU-länder, och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordiska växtförädlingsprogrammet inom public-private partnership bör förstärkas för att kunna utnyttja en eventuell öppning i regelverket för nya genomredigeringstekniker och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska binda sig för en fortsättning av projektet SLU Grogrund med en specificerad budget långt efter 2020 och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en funktion på SLU som löpande kan tillgängliggöra nya forskningsrön och tekniker för rådgivare inom lantbruket, fånga upp behov i lantbruksnäringen samt kanalisera dessa till forskarsamhället och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur generationsskiftet inom lantbruket i högre grad ska kunna underlättas och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbruksstöden i högre grad bör gå till aktiva lantbrukare och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av lagstiftningens relevans mot bakgrund av bl.a. den ackumulerade påverkan på rennäringen och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad svensk proteinfoderodling och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för minskad byråkrati för lantbruksnäringen och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kompetensen hos de myndigheter och kontrollanter som utför djurskyddskontroller behöver säkerställas och tillkännager detta för regeringen.

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten för länsstyrelserna att delegera tillsyn över tillståndspliktiga gårdar bör slopas och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en särskild miljöprövningsdelegation med särskild kompetens inom jordbruk bör upprättas och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket bör få tydligare instruktioner att i sin tillsynsvägledning arbeta för att länsstyrelserna och kommunerna ska behandla lantbrukare lika och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmuntra och underlätta kompetenshöjande specialisering av tillsynspersonal genom samarbete mellan kommuner och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att alla myndigheter som prövar tillståndsansökningar och utövar tillsyn inom de areella näringarna noga följer förvaltningslagens bestämmelser och principer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att felaktiga tvärvillkorsavdrag ska betalas tillbaka till lantbrukarna och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbruk ska klassas som miljöpåverkande verksamhet i stället för som för närvarande miljöfarlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler djurslag och fler sorters slaktavfall ska kunna brännas i gårdspannor och värmeverk och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn kring reglerna för spridning och hantering av stallgödsel bör ske och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om metodutveckling för att slam i högre grad ska kunna brännas och återföras som växtnäring med hög tillgänglighet till upptag och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av vilka styrmedel som kan användas för att fungerande metoder för återcirkulation av växtnäring från slam ska användas och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vattendirektivet och dess förslag till åtgärder måste präglas av kostnadseffektiva åtgärder och en balans mellan god vattenmiljö och ett hållbart, konkurrenskraftigt jord- och skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För Sverigedemokraterna handlar en god landsbygds politik om att ge goda förutsättningar för människor som lever, bor och verkar där. Sverige utgör en helhet och det som är bra för landsbygden är bra för hela landet.

En sverigedemokratisk landsbygdspolitik har sin utgångspunkt i ett konkurrenskraftigt jord- och skogsbruk. Dessa näringar ger upphov till långa förädlingskedjor och stimulerar företagsamhet, sysselsättning och skatteintäkter på landsbygden. Många svenskar tar det öppna varierade kulturlandskapet för givet. Den som förstår sambandet mellan det brukade, öppna landskapet och en livskraftig landsbygd kommer förmodligen att vilja ha lantbruket kvar. Gränslandet mellan det öppna landskapet och andra naturtyper som skog eller vattendrag, utgör habitat för många hotade arter. Att bevara det öppna landskapet har stor miljömässig betydelse. Det öppna eller brutna landskapet med ett aktivt jordbruk är också på många platser viktigt för besöksnäringen

EU

EU-medlemskapet har medfört hård konkurrens för de svenska bönderna. På EU:s inre marknad konkurrerar svenska bönder med andra aktörer i övriga medlemsländer och måste då följa EU:s regelverk. Samtidigt finns omfattande lagstiftning vad gäller exempelvis miljö och djurhållning, som i många fall är specifik för Sverige och som går längre än EU:s krav. Därtill är den svenska byråkratin ofta mer nitisk än i andra EU-länder, vad gäller genomförande av EU-lagstiftning i form av svensk lag och förordningar samt dessas tillämpning. I instruktionerna till samtliga berörda myndigheter bör det framgå att myndigheterna ska genomföra EU-direktiv och tillämpa EU-förordningar på ett sätt som ger så goda konkurrensförutsättningar som möjligt, inom EU-reglernas ramar, för berörda näringar. Därtill ska samtliga berörda myndigheter ha förenklingsuppdrag. Samtidigt är förenkling något som alla regeringar på senare tid har eftersträvat, men det har visat sig svårt att uppnå verkliga förenklingar inom de regler som finns. Därför ska förenklingsuppdragen delvis innefatta att myndigheterna ska föreslå slopade regleringar på nationell eller EU-nivå, som sedan kan förverkligas av politiken. Förslagen ska analyseras med avseende på konsekvenserna av de nuvarande reglerna och av en slopad reglering. Företrädare som aktivt förhandlar regler på EU-nivå ska också få instruktion om att bedöma de positiva och negativa konsekvenserna för det svenska lantbruket av nya regler mycket tidigt i processen. De ska även verka för goda konkurrensförutsättningar för svenskt lantbruk. De myndigheter där företrädarna vanligen verkar ska informeras om dessa stående instruktioner, så att de kan bistå företrädarna i bedömningarna. Sverigedemokraterna eftersträvar att Sverige ska omförhandla villkoren för den Europeiska unionen med det långsiktiga målet att återföra beslutsmakten till Sverige.

Tills vidare är det dock viktigt att stödet som lantbruket kan få av Europeiska unionen för att stärka det svenska jordbruket på bästa sätt tas tillvara. Detta inte minst mot bakgrund av de enorma summor Sverige överför till Bryssel. Vi motsätter oss vidare ytterligare maktöverföring till EU och vill i stor utsträckning använda riksdagens rätt att under den tidiga granskningsperioden stoppa lagförslag eller delar av lagförslag som inte är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Nationellt självbestämmande ska eftersträvas, utom i det fåtal frågor där det ger ett tydligt mervärde ur svenskt perspektiv att bestämmanderätten ligger på EU-nivå. Likväl är det viktigt att försöka påverka EU:s gemensamma jordbrukspolitik i en för Sverige positiv riktning. Den gemensamma jordbrukspolitiken ska vara utformad på ett sätt som är anpassat till svenska förhållanden. Därför krävs att den är tillräckligt flexibel och att så mycket som möjligt av

besluten delegeras till nationell nivå. Mer av miljöstöden bör vara riktade, för att öka effektiviteten av stöden och reglerna bör medföra en större marknadsorientering och en högre miniminivå för djurskyddet.

Det är viktigt att EU-reglerna får tillräcklig flexibilitet för att inte lantbrukare ska drabbas hårt av händelser som de inte kan påverka. Om vildsvin till exempel bökar upp en mark med särskilda miljövärden kan det resultera i återbetalningsplikt av miljöstödet, eftersom marken inte längre har ett betesvärde. Det framtida biologiska värdet av marken finns dock kvar, om marken fortsatt betas, vilket är skälet till miljöstödet.

Det är svårt att ta hänsyn till alla viktiga värden samtidigt vid normering. Samtidigt är bland annat frågor om positiva och negativa effekter på biologisk mångfald till följd av jordbruk komplexa. Regler och praxis måste därför ändras ibland, för att de inte ger de effekter som åsyftas eller för att effekterna på lantbrukarna blir orimliga. Regeländringar tar tid att genomföra, vilket medför att icke-optimala förhållanden råder under lång tid. Sverige bör därför vid förhandlingar och implementering av de nya EU-gemensamma jordbruksreglerna skapa möjligheter att på försök avdela en del av miljöstödet till stöd som, helt eller delvis, baseras på inventeringar och poängsättning av biologisk mångfald. Jordbruksverket ska ges i uppdrag att utveckla ett system för detta. På så sätt lägger man kraven och ersättningen så nära som möjligt det man vill åstadkomma och skapar största möjliga flexibilitet för jordbrukaren att uppnå samhällets mål. Därmed minskar risken för byråkratiska hinder och det blir enklare för jordbrukaren att gå till väga på passande sätt. Det möjliggör också en helt annan kreativitet. Beredskap ska naturligtvis finnas för eventuella negativa effekter under försöket. Mer ersättning än kostnadsersättning ska kunna ges.

Självförsörjningsgrad

Trots relativt goda geografiska förutsättningar för ett både miljövänligt och högproduktivt jordbruk har den så kallade självförsörjningsgraden i Sverige sjunkit under 50 procent. Det innebär att vi, räknat i kronor och ören, producerar mindre än hälften av de livsmedel vi konsumerar. Detta är resultatet av att politiker i decennier har negligerat lantbrukarnas villkor. Effektivisering och sammanslagning till större produktionsenheter är i viss utsträckning en normal utveckling, men den dramatiska tillbakagången i produktionsvolymen är det inte. Det är en i grunden sund tanke att vi bevarar kunskapen och traditionen att producera våra egna livsmedel. Det är inte enbart en ekonomisk fråga, utan handlar också om miljö, djurvälstånd, kulturarv och kulturgeografi. Den svenska produktionen belastar dessutom både miljö och klimat betydligt mindre än motsvarande importvaror.

Riksdagen behöver anta kvantitativa mål för Sveriges självförsörjningsgrad, där också betydelsen av en fungerande infrastruktur samt en inhemsk produktion av jordbrukets insatsvaror behöver framhållas. I det arbetet bör riksdagen utarbeta nödvändiga definitioner av självförsörjningsgrad. Vi anser att det långsiktiga målet bör vara att nå full eller nästan full självförsörjningsgrad avseende de livsmedel som är möjliga att producera traditionellt och naturligt i Sverige. Export och import är dock inget negativt i sig, utan naturligt i en marknadsekonomi.

Beredskap

Sverige behöver, på grund av ett sämre säkerhetspolitiskt läge, förstärka sitt totalförsvar, där stärkt självförsörjning vad gäller livsmedel är en viktig komponent. Livsmedelsverket har idag ansvar för nationell samordning när det gäller kris- och beredskapsplanering av livsmedelsförsörjning i leden efter primärproduktionen. Dock saknar det ansvar för beslut och genomförande. Ingen myndighet har i dag något helhetsansvar för hela livsmedelsförsörjningen. Ansvarsfördelningen måste tydliggöras och livsmedelskedjans sårbarhet vid kriser behöver utredas.

Vad som orsakar nästa kris i Sverige och hur den kommer att gestalta sig är svårt att sja om, men vi vet att den kommer och om vi inte kan säkerställa livsmedelsförsörjningen under kris, så kan resultatet bli katastrofalt. Den viktigaste delen av livsmedelsberedskap ligger i att Sverige höjer sin självförsörjningsgrad. För att upprätthålla produktionsförmågan under kristid, när import kan vara försvårad, måste det finnas lager för jordbrukets insatsmedel. Det gäller bekämpningsmedel, drivmedel, gödselmedel och visst utsäde, såväl som vissa foderingredienser och viktigt veterinärmedicinskt material. Det kan också handla om lagerhållning av reservdelar. Jordbruksverket ska ges det samordnande ansvaret för uppbyggande och vidmakthållande av lager för jordbrukets insatsmedel och för jordbrukets produktionsberedskap i kris. En fungerande växtförädling för våra klimatförhållanden måste också ingå i krisberedskap. Det kan även behövas produktionskapacitet för produkter som behövs inom jordbruket. Därtill måste Sverige återskapa lager för livsmedel.

Exploatering av jordbruksmark

Jordbruksmark exploateras i hög grad vid nybyggnation. Huvudskälen är att det är enklare och billigare att bygga på jordbruksmark och att bostadsbehovet har ökat drastiskt. Det minskar Sveriges möjligheter till självförsörjning med livsmedel, försvårar för vissa lantbrukare och biologiska livsmiljöer försvinner. Denna målkonflikt är reglerad i miljöbalken. 3 kap. 4 § miljöbalken tar bland annat upp att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. Samma paragraf säger att om ett väsentligt samhällsintresse finns för exploateringen så tillåts ändå endast exploatering om behovet inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Bestämmelsen ska alltså se till att olika intressen ska vägas mot varandra och att konsekvenserna för exploatering av jordbruksmark och annan alternativ mark ska jämföras. Det har visat sig att i praktiken ger bestämmelsen ett mycket svagt skydd för jordbruksmark vid kommunernas planering av exploatering. Samtidigt hindrar bestämmelsen markägare att bygga på egen mark, eftersom den byggnationen handlar om ett enskilt intresse.

En översyn behöver göras av bestämmelsen, med syfte att den ska fungera som avsett, att säkerställa en fungerande avvägning mellan olika samhällsintressen. Översynen ska även syfta till att bestämmelsen ska underlätta begränsad byggnation på egen mark.

Vidare vill vi att plan- och bygglagen och miljöbalken ska ses över för att se om det finns anledning att ge länsstyrelserna större befogenheter att ingripa mot en plan när den avvägning mellan samhällsintressen som miljöbalken kräver inte har gjorts, med resul-

tatet att jordbruksmark exploateras för annan markanvändning trots att andra alternativ finns.

Åkermarksinventering

Brukningsmetoder i jordbruket förändras över tid beroende på flera faktorer, såsom regelförändringar, teknikutveckling, ändrad tillgång till bekämpningsmedel, ändrad efterfrågan och strukturrationaliseringar. De biologiska förutsättningarna kan därmed förändras, med eventuella konsekvenser för biologisk mångfald och långsiktig avkastning. Risk finns också att biologin förändras av nya växtsjukdomar och invasiva arter. Både ur ett miljöperspektiv och ett långsiktigt produktionsperspektiv är det en god idé att följa jordbruksmarkens biologiska status. Just den intensivt brukade åkermarken kan vara den som i första hand förändras, vilket också påverkar jordbrukets produktivitet mest och den övervakas inte idag. Genom att följa dess biologiska status kan långsiktiga förändringar i biologisk mångfald och produktivitet såväl som plötsliga förändringar upptäckas. Det som upptäcks kan sedan åtgärdas. På skogssidan är de långa tidsperspektiven mer närvarande på många sätt. Skogen ägs och brukas också ofta av stora aktörer med större möjligheter att genomföra studier. Markinventeringar i skog är ett naturligt inslag. Skattemedel används också till dessa.

Ytterst handlar åkermarksinventeringen om att skapa beredskap för och att få underlag till miljö- och jordbrukspolitiken för att möjliggöra en medveten och effektiv politik, där alla aspekter av miljö och produktion vägs in. Vi vill införa en åkermarksinventering med SLU:s rapport från år 2014 som grund.

Biologiska bekämpningsmedel

Användning av biologiska bekämpningsmedel kan minska användningen av kemiska bekämpningsmedel, vilket minskar belastningen på miljön och är fördelaktigt ur arbetsmiljösynpunkt. Men flera exempel finns på att insekter som har använts som biologiska bekämpningsmedel har spridit sig från utsättningsplatsen, förökats kraftigt och orsakat miljöproblem genom att livnära sig på eller konkurrera ut naturligt förekommande arter, till exempel harlekinnyckelpigan och sammetsgetingen. En utredning bör tillsättas om hur dagens bedömnings- och tillståndssystem fungerar.

Invasiva arter

Invasiva arter är ett av de största hoten mot biologisk mångfald. I Sverige har frågan mer eller mindre ignorerats i många år. Sent omsider har EU och Sverige fått vissa regelverk på plats. Ansvar för frågan har utdelats till myndigheter. Sverigedemokraterna anser att det är viktigt att noga följa utvecklingen för att se om regler och åtgärder är tillräckliga för att minska spridningen samt att effekterna på biologisk mångfald och de areella näringarna bör utredas. Tidiga insatser är mycket viktiga för att minska kostnaderna och öka chansen att lyckas få bort invasiva arter. Därför anser vi att de nuvarande insatserna ska ökas redan innan utredningarna är färdiga.

Framgång kan nås när människor i bygden engageras för bekämpningen, såsom exempel på bekämpning av blomsterlupin visar. Därför bör det möjliggöras för byalag och andra lokala föreningar som samlar bygden, att söka medel för gemensam bekämpning. Det gör även att lokalbefolkningen får medbestämmande om bekämpningen.

Övergångszoner mellan skogs- och jordbruksmark

Övergångszoner mellan skogs- och jordbruksmark, skogsbryn, kan ofta erbjuda en biologiskt rik miljö. På många platser förekommer i de svenska landskapen en tvär kant mellan högvuxen gran och jordbruksmark. Brynets struktur och växtartsammansättning påverkar brynets betydelse för övrig biologisk mångfald. Om det går att tillförsäkra en ändamålsenlig struktur och skötsel av tillräckligt många brynmiljöer, så kan de fungera som bärare av viktig biologisk mångfald utan att inkräkta alltför mycket på bruksmålen gällande skog och jordbruk. Att se till att det finns biologiskt fungerande brynmiljöer kan alltså vara en av delarna i den effektiva miljöpolitik som vi förordar. Det är dock viktigt att främjandearbetet inte går ut över ägande- och nyttjanderätten.

I rapporten Övergångszoner mellan skogs- och jordbruksmark (SJV 2018:14) från ett samverkansprojekt mellan myndigheter, ges ett antal rekommendationer för fortsatt arbete med att vårda dessa miljöer. Vi vill med utgångspunkt från rekommendationerna betona behovet inom jordbrukspolitiken av:

- forskning om samband mellan konkreta skötselåtgärder och artbevarande med ett kostnadseffektivitetsperspektiv,
- att bevaka betesmarksdefinitionen inom de nya EU-reglerna för jordbruksstöd så att den inte missgynnar övergångszoner på grund av förekomst av träd,
- att bevaka möjligheten för stöd inom de nya EU-reglerna för jordbruksstöd och den svenska strategin, för att kunna ge skogs- och jordbrukare skäligt betalt för det arbete de kan utföra för att vårda och utveckla dessa känsliga miljöer samt
- att följa upp myndigheternas arbete med frågan.

Sverige bör vid förhandlingar och implementering av de nya EU-gemensamma jordbruksreglerna möjliggöra miljöstöd för skötsel av övergångszoner mellan skogs- och jordbruksmark.

Våtmarksetablering

Vi är positiva till stöd för etablering av våtmarker. Våtmarkerna bidrar till biologisk mångfald, minskar näringsläckage till haven och kan ha en gynnsam inverkan på vattentillgången i jordbruket, både direkt och indirekt via positiv effekt på grundvattennivåer. Med stöd går det att styra för att möjliggöra de kollektiva nyttorna och så att synergieffekter uppnås.

Illegal handel med hotade arter

Illegal handel med hotade djur- och växtarter är ett problem för biologisk mångfald. Handeln övervakas, men trots det sker det att sällsynta växter grävs upp för att säljas illegalt. Nya metoder måste prövas. Det ska utredas om statlig mikroförökning och försäljning av sällsynta växtarter skulle fungera marknadsförstörande för den illegala handeln med sällsynta växter och på så sätt störa ut den.

Ekologiskt och konventionellt jordbruk

Vi har en öppen och positiv inställning gentemot både konventionell och ekologisk odling och anser att dessa produktionsformer har goda förutsättningar att samexistera på marknaden. Svensk miljölagstiftning är relativt strikt, vilket gör att det svenska konventionella jordbruket redan i hög grad är miljövänligt och mycket mer miljövänliga än utländska jordbruk i genomsnitt.

Det är positivt att det finns ett ekologiskt alternativ som ger lantbrukare möjlighet att höja sin lönsamhet genom att i högre grad diversifiera och nischa sin produktion. Det ekologiska jordbruket skapar värdetillväxt och därigenom fler jobb på landsbygden. Det är överhuvudtaget viktigt att producenter och konsumenter möts och att efterfrågan hos konsumenter kan mötas. Ekologisk odling kan också fungera som en spjutspets för utprovning, tillämpning och anpassning av ny miljövänlig teknik. Teknik som det konventionella jordbruket ibland kan använda. Det är välkommet med fler åtgärder som bidrar till att öka produktionen, konsumtionen och exporten av ekologiska produkter. Regeringen har fastställt ett inriktningsmål för ekologisk produktion och konsumtion som innebär att 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark 2030 och att 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter 2030. Däremot behövs inte kvantitativa mål för ekologisk produktion och konsumtion. En ökad ekologisk produktion bör främst bygga på rimliga konkurrensvillkor och förutsägbara regler där bönder, handel och konsumenter själva utvecklar det ekologiska konceptet. Om sådana mål inte samspelar med marknadens efterfrågan kan de leda till inlåsning av jordbrukare i ett högre kostnadsläge utan att de kan få ut mervärdet för sina produkter.

Mål för andelen ekomärkt mat i offentliga köp ska inte sättas på en högre nivå än mål om lokalt producerad mat. Om så görs kan det bidra till ökad livsmedelsimport. Det viktigaste för miljön, är att andelen mat producerad i Sverige och lokalt ökar.

Mellanformer och nya former av jordbruk är positivt. Det som avgör vad som är bra är den nya bruksformens effekter på lantbrukets olika värden. Konceptutveckling är viktigt och bör uppmuntras och får inte stranda på teknikrädsla.

Konkurrenskraften

Sverige har kanske världens mest djur- och miljövänliga jordbruk, en tradition som ska bevaras. Den nuvarande trenden medför emellertid en ständigt minskande svensk jordbruksproduktion, vilket per automatik innebär ökad import av livsmedel från länder med lägre ambitioner på miljö- och jordbruksområdet. En förutsättning för ett varierande kulturlandskap och mycket av den biologiska mångfalden är ett livskraftigt

svenskt jordbruk. Öppna och levande landskap kan inte lagstiftas fram, de finns enbart om det är lönsamt att bedriva jordbruk och hålla djur. Förrförra sommaren torka visade tydligt vådan av att svenskt lantbruk har för låg lönsamhet och för små marginaler.

Vi motsätter oss regeringens nuvarande landsbygdsfientliga politik och är starkt kritiska till fortsatt höjda skatter på bensin och diesel. Därtill motsätter vi oss alla förslag om införande av en ny skatt på handelsgödsel. Den tidigare avgiften på handelsgödsel kom en gång till för att finansiera den svenska spannmålsexporten. Senare användes den som ett skäl för att minska läckaget av gödning till vattendrag och minska tillförseln av tungmetaller till jorden. När det gäller frågan om näringsläckage finns ett flertal studier som visar att det snarare är geografi, jordart och djurintensitet som är avgörande än om handelsgödsel används. Skatten får liten styrfunktion och blir mest en börda, som reducerar konkurrenskraften. Vi motsätter oss därför att en skatt på handelsgödsel återinförs.

Svenska bönder konkurrerar på samma europeiska marknad som sina grannar i Danmark, och vi anser att det är rimligt att skattenivån kring olika insatsvaror är densamma. Skatten på diesel för jord- och skogsbruket behöver därför sänkas till samma nivå som i Danmark. Detta är en relativt billig, men viktig reform som vi tror kommer att leda till att fler svenska lantbruk kan fortsätta vara verksamma och utvecklas. En dieselskattesänkning för jordbruket är dessutom troligen nästan klimatneutral i ett större perspektiv, eftersom efterfrågan på klimatvänligt, förnybart drivmedel i samhället i stort och i världen kommer att vida överstiga utbudet under de närmaste åren.

Mjölkböndernas situation

Sveriges mjölkbönder har i flera år haft en pressad situation. Priset på mjölk har ofta varit lågt. Oavsett prisfluktuationer har svensk mjölkproduktion ständigt problem med onormalt höga produktionskostnader till följd av särlagstiftning och skattesatser som är högre för Sverige, även i tider när lantbruket fått en partiell, tillfällig dieselskatteåterbetalning.

Mjölkkproduktionen skapar viktiga arbetstillfällen och bidrar till en livskraftig och levande landsbygd. Det är i harmoni med våra ambitioner gällande djurvälstånd att svenska mjölkkor ska beta utomhus sommartid, men det går inte att blunda för att det innebär en konkurrensnackdel för mjölkbönderna i och med att ökat arbete och kostnader tillkommer. De svenska mjölkbönderna behöver kompenseras för merkostnader på grund av högre krav i djurskyddet, bland annat genom att införa en djurvälståndssättning för mjölkkor på bete och stöd för slakteriavgifter.

De försenade stödutbetalningarna har också påverkat många mjölkbönders lönsamhet negativt och har tvingat lantbruksföretag till konkurs och inställda betalningar. Jordbruksverket måste verka för att tidigare lägga och påskynda utbetalningar av direktstöd och miljöersättningar till lantbrukarna så att dessa betalas ut i tid.

Det pris som svenska mjölkbönder får för mjölken avgörs till stor del av mejerier. Antalet mejerier är begränsat och konkurrens om mjölken bör underlättas. Bönderna är ofta andelsägare i en mejerikooperation. Det kan finnas ett intresse från vissa andelsägare att ta ut sin andel för att investera i ett nytt mejeri. Det kan handla om att en

handfull stora mjölkgårdar eller producenterna i en bygd går samman för att bygga ett lokalt varumärke. Det finns dock en lång fördröjning innan man får ut sin andel.

Det bör utredas vad ett statligt lån för att överbrygga denna karenstid skulle innebära för konkurrensen, prissättningen, vinstfördelningen och lönsamheten i näringen. Utökade möjligheter att starta nya mejerier skulle underlätta för mer småskalighet och nischning. Det måste finnas vägar, för de som vill, som leder i motsatt riktning mot sammanslagningar och stordrift.

Djuromsorg

Sverige har en av världens mest omfattande djurskyddslagar och kompetenta djuruppfödare. Sveriges lagstiftning kring djuromsorg är unik och går mycket längre än vad andra stora livsmedelsproducerande konkurrentländer använder. En god djuromsorg uppnås i de flesta fall för att lantbrukaren eftersträvar att djuren ska växa och må bra, där en god djurhälsa, tillväxt och produktion hänger intimt samman. Att djuren mår bra är också något som svenska lantbrukare sätter en heder i. Sverige ligger även bättre till om man jämför med hur det ser ut i övriga länder i EU. Här är djuren friska och låg antibiotikaanvändning. Detta utgör goda skäl att bevara och utveckla produktionen inom Sverige. Inte desto mindre måste utvecklingen av sjukdomar, behandling och dödlighet i besättningarna följas för att se om justeringar måste göras i regler och policyer om antibiotikaanvändningen, uppåt eller nedåt. Sveriges veterinärmedicinska anstalt, SVA, ska uppdras att utreda och skyndsamt rapportera samt långsiktigt följa utvecklingen.

Det är positivt att den svenska djurskyddslagstiftningen har målstyrts snarare än detaljstyrts. Djurens hälsa ska vara i fokus samtidigt som lagstiftningen nu anpassas till dagens animalieproduktion och dess behov. Det är även positivt att näringarna tar fram egna djuromsorgsprogram där djuromsorgen förstärks samtidigt som de senaste vetenskapliga och tekniska landvinningarna kan tas till vara. Djurvälfrädsprogrammet är även ett sätt att förbättra konkurrenskraften för svensk animalieproduktion. Programmen kan bidra till både ökad djurvälfrädd, förbättrad djurhälsa och en ökad investeringsvilja samt stimulera till nya innovationer och teknikutveckling.

Avbyttjänst

Många i Sverige förstår inte vilken press och vilken arbetsbörda det innebär att bedriva animalieproduktion. Det innebär ofta tungt arbete varje dag, veckan runt, året runt. Många företagare kan stänga sin verksamhet några veckor och ta semester, men den som arbetar med animalieproduktion kan inte utan vidare lämna sina djur. Det är till och med olagligt. För att ta semester måste företagare i regel själv betala någon för att utföra daglig tillsyn av djuren. Många löser detta genom att aldrig ta semester, vilket innebär en stor risk socialt och hälsomässigt och i slutändan även en fara för de djur som bonden har ansvar för. Egen vidareutbildning kan också bli lidande, vilket kan påverka företagets utvecklingsmöjligheter negativt.

Ett bättre fungerande system för avbyte skulle även kunna underlätta för djurhållare att kombinera arbetet med privatlivet. Det gynnar alla djurhållare, men det skulle kunna vara så att det i högre grad möjliggör för kvinnor att ta steget att bli djurhållande jord-

brukare. Av dessa skäl bör det utredas hur ett statligt medfinansierat stöd till en avbytar-tjänst för animalieproducenter, som syftar till social hållbarhet, skulle kunna utformas. I väntan på utredningsresultatet bör ett pilotprojekt initieras i två län.

Det finns för liten vetskap om kvinnor och män har lika möjligheter inom jordbru- ket. Vetskap finns om att jordbruket är mansdominerat, men jämställdhet handlar om samma möjligheter, inte lika utfall. Jämställdhet måste både rymma möjligheten att livsval skiljer sig åt på populationsnivå och att samma möjligheter finns på individnivå. En utredning av om möjligheterna att bli jordbrukare skiljer sig mellan de båda könen och vad eventuella skillnader kan bero på, vore bra. Utredningen ska se bortom statistik på utfall och utfallet ska inte förväxlas med möjligheter.

Livsmedelsproduktionen

De landsbygdsnära näringarna sysselsätter uppskattningsvis 400 000 personer i Sverige och svensk livsmedelsindustri har ett beräknat exportvärde motsvarande 70 miljarder kronor. Det är av största vikt att fler av Konkurrenskraftsutredningens förslag blir verklighet. Enligt Konkurrenskraftsutredningen har en fortsatt kräftgång för det svenska jordbruket, som vi sett sedan EU-inträdet, lett till 20 000 förlorade jobb direkt kopplade till näringen och ytterligare 20 000–25 000 förlorade arbetstillfällen inom branscher som är indirekt påverkade av utvecklingen inom de landsbygdsnära näringarna.

Regeringen bör även tydligare uppdra åt berörda myndigheter att samverka och medverka till förbättrad konkurrenskraft inom livsmedelssektorn. Detta bör ske genom en översyn av instruktioner och regleringsbrev. Vi anser också att regeringen fortsatt bör arbeta för att stödja satsningar på innovation och utveckling inom livsmedels- sektorn. För att främja exporten av svenska livsmedel bör arbetet med lands- och anläggningsgodkännanden prioriteras. Små och medelstora livsmedelsföretag ska få stöd med kompetensutveckling för att bli bättre på att exportera svenska livsmedel.

Kompetensförsörjning

Konkurrenskraftsutredningen föreslog att SLU i samarbete med näringslivet samt svensk och internationell expertis inom universitet och högskola får i uppdrag att analysera och lämna förslag till hur kompetensförsörjningen för primärproduktionen kan stärkas genom högre utbildning. Utredningen föreslår också att viktiga kunskaps- områden för att stärka konkurrenskraften prioriteras inom ramen för kompetensutveck- ling och rådgivning inom landsbygdsprogrammet. Genom anpassade utbildningar för ändamålet, både på gymnasie- och högskolenivå, kan goda förutsättningar för framgångsrika företag och tillgång till kompetent arbetskraft skapas. Vi anser att det är viktigt att säkerställa kompetensförsörjningen för de areella näringarna och att anpassa utbildningarna mer efter arbetslivets behov, särskilt i fråga om bristyrken. Samtidigt är söktrycket inte så högt till jordbruksrelaterade utbildningar vare sig till naturbruks- gymnasier eller agronomutbildning. Även här spelar troligen den dåliga lönsamheten in. Lönsamheten måste höjas och krånglet minskas för att jordbruk ska bli en framtids- näring igen.

Forskning och utveckling

Offentliga medel bör i högre utsträckning riktas till behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn. Regeringen bör fortsätta att arbeta för att stödja satsningar på innovation och utveckling inom livsmedelssektorn. Vidare bör regeringen uppdra åt Formas och SLU att tydligare redovisa vilka andelar av forskningen som går till behovsdriven forskning samt vilka behov denna forskning svarar mot.

Nya växtförädlingsmetoder inom bland annat gentekniken skapar nya möjligheter att exempelvis få fram nya sorter som kräver mindre bekämpningsmedel genom resistens mot olika skadegörare. Det pågår en ständig utveckling av nya tekniker och koncept inom området genetisk modifiering. En internationellt uppmärksammat ny teknik, uppfunnen bland annat på Umeå universitet, kallas Crispr/Cas9. Det är en teknik som tillåter förändring av det genetiska materialet i organismer på ett enkelt och mycket precist sätt, så kallad genomredigering. Tekniken har revolutionerat området och tillämpningar finns inom såväl medicin som växtförädling som många andra områden. Teknikutvecklingen ställer frågan om vad som ska regleras som GMO på sin spets. Viss användning av Crispr leder definitivt till en GMO, som när främmande DNA införs. Annan tillämpning resulterar i förändringar som lika väl kunde ha skett genom naturlig mutation. Lagstiftningen om genteknik reglerar vissa tekniker och exempelvis Crispr/Cas 9 var inte uppfunnen när direktivet skrevs. Det är tydligt att gentekniklagstiftningen är föråldrad och inte fungerar.

Vi anser att Jordbruksverket ska försöka få till stånd förenklade förfaranden under direktiv 2001/18/EG för grödor med de mest okomplicerade genomredigeringarna i väntan på att regeringen fullföljt 2019 års tillkännagivande att åstadkomma en moderniserad, teknikneutral reglering. Regeringen ska arbeta aktivt och skyndsamt på EU-nivå för att uppfylla det ovan nämnda tillkännagivandet.

Även dagens reglering av vanliga genetiskt modifierade växter och produkter från sådana fungerar dåligt. Det är bra att den håller en hög försiktighetsnivå, men den är stelbent och plågas dessutom av politiska låsningar och mångåriga beslutsprocesser. Vi anser att dagens regler inte kan leda till den utveckling av sortmaterial som Sverige behöver för att lösa ekonomiska, odlings-, hälso- och miljöproblem i lantbruket. Godkännandeprocessen står still. En av orsakerna till det är att det inte finns acceptans för genetiskt modifierade växter i vissa av EU:s medlemsstater, oavsett vilka växter det handlar om. Medlemsstaterna erkänner öppet att de röstar nej av politiska skäl. Sverige brukar rösta för. Senast en genetiskt modifierad gröda godkändes i EU var 2010. Det var en svenskutvecklad potatissort för tekniskt bruk. Vi ser behov av en ny modell för EU-lagstiftning som främjar viktigt teknikutveckling. Den ska tillåta godkännanden på nationell nivå, samtidigt som den inre marknaden påverkas så lite som möjligt och med en fortsatt hög nivå av försiktighet. Modellen är möjlig att använda på fler områden. Lagstiftningen ska inte som idag endast leda till godkännanden på EU-nivå, utan ska alltså även kunna tillåta nationella godkännanden, till exempel direkt efter den europeiska livsmedelssäkerhetsmyndighetens säkerhetsbedömning, så länge den aktuella medlemsstaten kan visa att den genetiskt modifierade växten inte riskerar att släppas ut på marknaden i andra EU-länder. På så sätt kan en medlemsstat gå före och utveckla nytt sortmaterial till jordbruket, om den så vill. Det är viktigt att beslutanderätt flyttas tillbaka till nationen. Dessa växter kan senare gå in i EU:s system för att godkännas på hela EU-marknaden på vanligt sätt. Hade en sådan lagstiftningsmodell funnits tidigare,

hade Sverige mycket troligt under det senaste årtiondet kunnat lansera flera nya genetiskt modifierade växtsorter som skulle ha minskat bekämpningsmedelsanvändningen i jordbruket och kemikalieanvändningen inom industrin, på ett säkert sätt.

Arbetet med växtförädlingsprogram med syfte att ta fram grödor som passar för nordiska förhållanden inom Public Private Partnership ska förstärkas för att kunna utnyttja en eventuell öppning i regelverket för nya genomredigeringstekniker, trots de nuvarande osäkerheterna om den rättsliga hemvisten. Oavsett rättslig hemvist kommer nämligen de grödor som blir resultatet av denna förädling sannolikt att ha en gynnsam säkerhetsprofil. Dessa kan användas antingen om en förenklad procedur kommer till stånd eller om lagstiftningen ändras till att bli teknikneutral och riskbaserad. Svensk växtförädling bör få förutsättningar att vara i genomredigeringsteknikens framkant. Det gemensamma arbetet kan genom metodutveckling också undanröja tekniska hinder för genomredigeringstekniken och bidra till en gemensam förståelse i de nordiska länderna.

Satsningen på växtförädling för svenska förhållanden i projektet SLU Grogrund är mycket positiv. Det är dock oroande att regeringen inte följt den planerade budgeteringen. Uppnådda framsteg och genomförda investeringar riskerar att gå om intet på grund av ryckigheten. Det tillskott som regeringen har lagt till i höstbudgeten år 2020 för år 2021, sägs ska bli permanent. Det är positivt om det blir så. För att säkerställa goda planeringsförutsättningar bör regeringen binda sig för en fortsättning av SLU Grogrund med en specificerad budget långt efter år 2020.

Enligt en OECD-rapport är Sveriges innovationsklimat gott, men spridningen av innovationsinformation kan förbättras. En funktion på SLU som löpande kan tillgängliggöra nya forskningsrön och tekniker för rådgivare inom lantbruket, bör upprättas. Denna funktion ska även kunna fånga upp behov i lantbruksnäringen och kanalisera dessa till forskarsamhället. Det gäller för både produktion och miljö och i synnerhet synergieffekter mellan dessa.

Generationsskiften och ägarbyten

För oss sverigedemokrater handlar landsbygdspolitik om att ge goda förutsättningar för människor som lever, bor och verkar där. Generationsskiften och företagsöverlåtelser inom lantbruksföretag kommer i allt högre grad att innebära stora kapitalinsatser. I det sammanhanget är utformningen av jordförvärvs- och arrendelagstiftningen viktig. Det bör utredas hur generationsskiften inom lantbruket i högre grad ska kunna underlättas.

Frikopplingen inom EU:s stödregler från år 2005, då gårdsstödet infördes, innebar att lantbrukare inte längre behövde producera jordbruksprodukter för att få stöd. I de mindre produktiva bygderna innebär gårdsstödet att många marker numera endast ligger för fåfot eller brukas extensivt. När aktiva lantbrukare behöver mer mark och den inte säljs eller arrenderas ut av passiva markägare, uppstår en så kallad inlåsnings effekt. Nuvarande effekt är att många stöd bidrar till högre arrende- och markpriser som påverkar lönsamheten negativt för aktiva bönder som vill utveckla sin verksamhet och behöver mer mark. Jordbruksstöden bör i högre grad gå till aktiva lantbrukare och Sverige bör verka för det på EU-nivå.

Rennäringen

Rennäringen bedrivs i samebyar som innefattar ett visst avgränsat landområde. Det finns målkonflikter mellan denna och ett antal andra näringar och verksamheter. Samebyar får ofta anpassa sin renskötsel efter andra näringar och infrastrukturutbyggnad. Inte minst vindkraftutbyggnaden har ökat mycket på senare tid. Allt påverkar renskötseln på olika sätt och försvårar att bedriva näringen. En utredning av utformningen av regelverket i miljöbalken och andra berörda regelverk behövs. Detta för att säkerställa att hänsyn tas till den ackumulerade påverkan på renskötseln, till andra människors traditionella rättigheter, behoven av såväl arbetstillfällen och fritidssysselsättningar i de berörda områdena, liksom till det allmänna behovet av ekonomisk utveckling.

Närproducerat proteinfoder

Det svenska lantbruket bygger mycket av sin animalieproduktion på importerade proteinfodermedel. Att det i Sverige importeras fodermedel är naturligt i en internationell marknadsekonomi, men problemet är att en stor del av importen utgörs av produkter som kan ha en stor miljöbelastning i ett globalt perspektiv. Dessutom gör det Sverige sårbart vid en avspärning. Genom ett mer effektivt utnyttjande av jordbruksmarken och framför allt ökad odling av oljeväxt- och proteingrödor såsom raps, oljelin, ärtor och åkerbönor kan vi få fram fullgoda ersättningsprodukter till importerade soja- och palmolja produkter. För att öka andelen närproducerat proteinfoder krävs mer resurser och forskning för växtförädling, odling, bekämpningsmedel och tillverkning av proteinfoder. Det krävs även fungerande regler för modern växtförädling.

Regler, tillsyn och sanktioner

Det måste bli enklare att bedriva jordbruk utan att överge höga ambitioner vad gäller miljön. All politik och myndighetsutövning bör i högre grad utgå från att konkurrenskraft, tillväxt och aktivt brukande av mark i Sverige ska gynnas. Det handlar om att se systemet ur ett helhetsperspektiv. Myndigheterna bör eftersträva långsiktiga och målstyrda regelverk med mer generella rutiner och allmänna råd och styra bort från en kultur av detaljstyrning och skjutmåttjustis. En översyn behövs över hur byråkratin kan minskas och hur vardagen för lantbrukare kan underlättas. Det är därför viktigt att de som arbetar med miljö- och djurtillsyn har relevant kompetens för ändamålet. De som arbetar med djurskyddstillsyn av animalieproduktion ska i största möjliga mån ha egen yrkeserfarenhet av djurhållning. Dessutom bör de myndigheter som hanterar frågor som berör de landsbygdsnära näringarna ha god förståelse för de aktuella näringarna.

Rättssäkerheten vid tillsyn måste öka. Idag kan olika bedömningar göras i olika kommuner som i vissa fall resulterar i kommunala särkrav. Möjligheten för länsstyrelserna att delegera tillsynen av tillståndspliktiga gårdar bör slopas. På så vis ökar möjligheterna för högre kompetens vid bedömningar och risken minskar för att kraven på tillståndspliktiga gårdar spillas över i liknande krav på anmälningspliktiga gårdar. En särskild miljöprövningsdelegation inom länsstyrelserna med särskild kompetens inom jordbruk för beslut som rör jordbruksärenden, bör också prövas. Jordbruksverket bör få

starkare instruktioner att i sin tillsynsvägledning arbeta för att länsstyrelserna och kommunerna ska behandla lantbrukare lika, oavsett var i landet dessa finns. Kompetenshöjande specialisering av tillsynspersonal genom samarbete mellan kommuner bör uppmuntras och hinder för det minskas.

Balansen mellan till exempel miljökrav och förvaltningslagens regler som ska säkerställa en god myndighetsutövning kan vara svår att upprätthålla. Även om de flesta tillsynspersoner gör ett gott jobb, finns det många exempel på när tillsynen av efterlevnaden av regler inom lantbruket brustit eller varit mycket olika i olika landsdelar. Resultatet har i vissa fall blivit orimliga krav. Samtidigt ökar tillsynen i och med ny kontrollförordning i EU och utökade regler i Sverige. Liknande problem finns inom tillståndsgivning. Den svenska förvaltningslagen innehåller principer och krav på myndighetsutövning som är tänkta att hindra uppkomsten av bland annat sådana problem vid tillsyn och tillståndsgivning.

Regeringen bör säkerställa att alla myndigheter som prövar tillståndsansökningar och utövar tillsyn inom de areella näringarna noga följer förvaltningslagens bestämmelser och dess principer, inte minst kravet på proportionalitet i beslut och åtgärder.

Reglerna kring tvärvillkoren betyder att lantbrukarna ska uppfylla ett antal verksamhetskrav inom till exempel tvärvillkorsområdet djurskydd, för att få fulla stöd. Överträdelser bestraffas med avdrag på stöden och om lantbrukarna inte rättat till tidigare uppmärksammade fel blir avdragen procentuellt större. Det har uppdragats att många av de så kallade tvärvillkoren systematiskt tillämpas felaktigt i Sverige. Jordbruksverket har själva medgivit att deras avdragssystem är fel. Det har resulterat i att tusentals lantbrukare kan ha fått avdrag för fel som de inte har begått.

Vi anser att de drabbade lantbrukarna bör ha rätt att återkräva felaktiga avdrag när uppenbara fel har begåtts från Jordbruksverkets sida. Det är också viktigt att i förhandlingarna om EU:s nya jordbrukspolitik verka för att stränga straff inte utmätts för små avvikelser.

Jordbruk som miljöpåverkande verksamhet

Idag klassas något så naturligt som jordbruk som miljöfarlig verksamhet och likställs därmed med gruvtäkter och annan tung industri. Jordbruk ska istället klassas som miljöpåverkande verksamhet, vilket skulle förenkla handläggningen för miljötillstånd och anmälan av animalieproduktion.

Förbränning av slaktavfall

Djurhållare är skyldiga att ta hand om döda djur och slaktbiprodukter på ett säkert sätt för att undvika risk för spridning av smittsamma sjukdomar. Normalt ska slaktavfall eller kadaver sändas till en godkänd eller registrerad anläggning eller mottagare. Det är tillåtet att gräva ned döda sällskapsdjur och hästar i hela landet, om kommunens anvisningar och EU-lagstiftningens krav på nedgrävning följs. Det finns även undantag för en del slaktbiprodukter som får grävas ned. Exempelvis gäller det avfall från vilthanteringsanläggningar, renslakt och husbehovsslakt. Slaktbiprodukter som uppstår vid bland annat jakt för eget eller jaktlagets bruk kan lämnas kvar i skogen. För lantbruk

med fjäderfä- och svinproduktion som har gårdspanna, finns idag möjlighet att få pannan godkänd av Jordbruksverket för förbränning av gårdens döda djur. Fler djurslag och även slaktavfall i högre grad än idag borde kunna brännas i gårdspannor och värmeverk.

Stallgödselspridning

En stor kostnad för gödselhantering är lagringen. Detta eftersom produktionen är ganska konstant, medan spridningen enbart sker vissa tider på året. Väderhändelser kan ytterligare försvåra. Därför är det angeläget att hitta vägar att lätta upp regelverket för när gödseln tillåts att spridas i fall då det obetydligt påverkar näringsläckaget eller vid särskilda situationer. En översyn med det syftet bör ske.

Slam och återföring av växtnäring

När det gäller slam och återföring av växtnäring måste hänsyn tas till säkerhet och växttillgänglighet. Det kan dock konstateras att både lantbrukare och konsumenter är tveksamma till livsmedel som har producerats på jordbruksmark där slam har tillförts. Idag är även enbart en mindre del av fosfor i slammet tillgängligt för upptag.

Därför behöver bättre metoder utvecklas, för att möjliggöra en återcirkulation av växtnäring i en renare, mer attraktiv form som är mer tillgänglig för upptag och som både producenter och konsumenter kan acceptera. Det bör möjliggöra att slam i högre grad kan återföras som växtnäring, vilket vore positivt. Det bör utredas vilka styrmedel som kan användas för att fungerande metoder ska användas.

Vattendirektivet

Om det av regeringen föreslagna åtgärdsprogrammet för att uppfylla vattendirektivet skulle genomföras fullt ut skulle det få långtgående konsekvenser för svensk livsmedelsproduktion. Sverige har valt en egen modell där direktivets alla olika mål och krav har fått status som miljö kvalitetsnormer. Vattendirektivet är i grunden ett rimligt åtgärds paket, men det lägger en alldeles för stor ekonomisk börda på lantbruket, som kan tvingas ta avsevärda arealer åkermark ur produktion. Åtgärdsprogrammets förslag till åtgärder ska präglas av kostnadseffektivitet och en balans mellan god vattenmiljö och ett hållbart och konkurrenskraftigt svenskt jord- och skogsbruk.

Staffan Eklöf (SD)

Martin Kinnunen (SD)

Mats Nordberg (SD)

Runar Filper (SD)

Yasmine Eriksson (SD)